DEN GODA JORDEN
IDEELL FÖRENING

2026-11-12

Till
Mark- och miljödomstolen

Överklagande av beslut om antagande av detaljplan för del av Sävast 23:11, Petön, Sävastön (KS-2021-00233)

Den Goda Jorden ideell förening 802422-8747 överklagar kommunfullmäktiges i Bodens kommun beslut att anta detaljplan för Petön, i huvudsak med hänvisning till vad som sägs i miljöbalkens 3 kapitel.

Föreningen är en miljöorganisation som enligt stadgarna har till ändamål att förmedla kunskap om jordbruksmarkens betydelse för kommande generationers försörjning samt stoppa exploateringen av jordbruksmark för andra ändamål. Föreningen uppfyller kriterierna för talerätt i miljöfrågor enligt 16 kap 13 § miljöbalken.

Jordbruksmarken i området uppfyller kriterierna för nationellt intresse

Av MB 3 kap 4 § framgår att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse.

Jordbruksmark är ett nationellt intressen då den har en jordmån, produktionsförmåga och arrondering som gör den brukningsvärd och har en befintlig verksamhet. De 17-23 hektar åkermark som ingår i detaljplanen för Petön uppfyller samtliga dessa kriterier.

Enligt 3 kap 4 § får exploatering av jordbruksmark endast göras för att tillgodose väsentliga samhällsintressen som inte kan tillgodoses på annat sätt. Bodens kommun har inte visat att behovet av fler bostäder endast kan tillgodoses genom att exploatera den åkermark som ingår i detaljplanen.

I lokaliseringsutredningen som gjorts under arbetet med detaljplanen hänvisar man lokaliseringsfrågan till att Petön är ett av de områden som identifierats i en ÖP som antogs 2017 samt en FÖP antagen 2020. Dessa planarbeten innehåller inga jämförande utredningar av andra områden som skulle kunna tillgodose behovet av fler bostäder utan att ianspråkta jordbruksmark. Hänvisningen till ÖP:n och FÖP:en är alltså inget annat än ett klassiskt cirkelbevis där man hänvisar tillbaka till sig själv. Kommunen har därmed inte motiverat på vilket sätt som bostadsbebyggelse övertrumfar miljöbalkens skydd av brukningsvärd jordbruksmark. Bevisbördan ligger på exploatören, det vill säga Bodens kommun, och ska utgår från lokaliseringsprincipen i 2 kap 6 § miljöbalken.

Den Goda Jorden
c/o Berte Museum, 311 67 Slöinge
www.dengodajorden.se
info@dengodajorden.se
bankgiro: 5365-3283
telefon: 0346-405 13

Hushållningsbestämmelserna

Enligt hushållningsbestämmelserna i 1 § ska mark- och vattenområden användas till det ändamål som de är bäst lämpade för. Även Plan- och bygglagens 2 kapitel innehåller riktlinjer för detta. Åkermarken inom planområdet för Petön har kommunens högsta brukningklassning och dess bästa användningsområde är därför att hållas i fortsatt brukande. Även ur beredskapssynpunkt är god odlingsmark i ett för norra Sverige gynsamt läge bästa hushållning med resurser. Jordbruksverket som bland annat har rollen som beredskapsmyndighet framhåller skyddet av jordbruksmark i hela Sverige som en väsentlig del av totalförsvaret och livsmedesförsörjningen vid krig eller avspärrning.

Bodens kommun har inte någonstans i sina förarbeten visat att annan användning än livsmedelsproduktion är mer lämplig på den här marken. Kommunen hänvisar till att det finns en positiv tidsaspekt hos mark som man redan har rådighet över vilket givetvis är intressant ur kommunal planeringssynpunkt men som inte gör marken mer lämpad för annan användning än livsmedelsproduktion.

Plan- och bygglagen ska iaktta bestämmelserna i miljöbalken

Bodens beslutade detaljplan och de överslätande hänvisningarna i den till miljöbalken väcker frågor om förhållandet mellan miljöbalken och plan- och bygglagen vid exploatering av jordbruksmark. Miljöbalken och plan- och bygglagen är förvisso två parallella lagstiftningar, men vid konflikt ska miljöbalkens 2 och 3 kap tillämpas vid prövningar enligt plan och bygglagen. Detta framgår tydligt bland annat av de behöriga myndigheterna Naturvårdsverkets och Boverkets vägledningar till plan- och bygglagen. I Bodens kommuns förarbeten till den beslutade detaljplanen framgår inte att man har gjort några sådana överväganden. Det är av rättsvägledande intresse att de två lagrummens ordning tydliggörs juridiskt, och därför ska detaljplanen för Petön upphävas.

Överoptimistisk befolkningsprognos

Den Goda Jorden ifrågasätter också kommunens antaganden om befolknings-utvecklingen. Boden har som många andra mindre kommuner i grunden en bekymmersam befolkningspyramid där antalet födda är färre än antalet som dör varje år samt där det enda ålderssegment som ökar är människor över pensionsålder. När H2 Green Steel, nu Stegra, 2021 tillkännagav att man hade valt Boden för sin etablering var det givetvis en välkommen vändning som positivt har bidragit till invånarantalet och åldersprofilen, dock inte i den omfattning som kommunen kalkylerar med.

Industriprojektet är på grund av ökade kostnader försenat med flera år vilket gör kommunens prognos på 33 000 invånare 2030 osannolik. Därmed är den stora brådska överspelad som kommunen hänvisar till för att i första hand exploatera mark som man själv äger.

När byggfasen är avslutad och produktionen kan inledas handlar det om cirka 450 anställda enligt Stegra. Beräkningar från Teknikföretagen visar att en stor industri i ett samhälle genererar nya arbetstillfällen hos underleverantörer och i utökad samhälls-aktivitet mellan två och tre gånger antalet direkt anställda, det vill säga för Bodens del 1 000 till 1 500 nya invånare.

De cirka 4 500 arbetare som finns i Boden under byggtiden är däremot till stora delar anställda av externa underleverantörer med arbetare från många länder som inte stadigvarande kommer att ha arbetstillstånd i Sverige och/eller bosätta sig i kommunen.

För Den Goda Jorden
//Lena Karlsson, ordförande